

Transcript Contentprikkel met Elvera van Leeuwen over audiodescriptie en toegankelijke kunst en cultuur: “Exclusiveren voor je inclusief kunt zijn”

Marrit: Deze keer in Contentprikkel:

Elvera: Ervaring leert dat het goed is om altijd eerst te exclusiveren zodat je de mensen goed kunt leren kennen. Dat je goed weet wat hun behoeftes zijn. Dat je dingen uit kunt proberen met elkaar. En dan op die manier door te gaan werken naar goede tentoonstellingen waar het wel inclusiever is.

Marrit: Mijn naam is Marrit en in deze podcast leg ik uit hoe jij als ondernemer en contentmaker toegankelijke content simpel kunt inzetten, zodat iedereen begrijpt wat jij de wereld wil vertellen. Dit is Contentprikkel.

Intromuziek eindigt

Marrit: Hallo Elvera, leuk dat je te gast wil zijn in mijn podcast.

Elvera: Ja, graag gedaan.

Marrit: Wil je eerst wat vertellen over wie je bent en wat je zoal doet?

Elvera: Ja, natuurlijk. Geen probleem. Ik ben Elvera van Leeuwen. Ik heb een eigen bedrijf dat heet Mikxs. En met dat bedrijf maak ik kunst en cultuur toegankelijk voor mensen met een visuele en/of auditieve beperking. En dat doe ik met name voor musea en in de museale wereld. Ik geef workshops, ik geef trainingen, adviezen, help bij projecten om te zorgen dat zij de musea toegankelijker maken. En alles wat daar dan omheen aan gerelateerd is, waar ik me mee bezig kan houden vind ik ook gewoon superleuk om te doen. Dus ik ben wat dat aangaat een bezig bijtje.

Marrit: Ja, en vandaag heb ik je vooral ook gevraagd over audiodescriptie.

Elvera: Nou, audiodescriptie is eigenlijk de ondertiteling die dove mensen gebruiken bij een film, maar dan voor mensen met een visuele beperking. Bij audiodescriptie vertel je wat er te zien is op de momenten dat er niet gesproken wordt of dat er geen belangrijke geluiden zijn voor het verhaal zodat mensen duidelijk in beeld krijgen van: hé, waar gaat dit verhaal nou eigenlijk over? Waar gaat deze video over? En wat is er te

zien op de momenten dat ik niks hoor? Zodat ze niks van de video missen en ook de boodschap goed meekrijgen.

Marrit: Ja, en het is ook al langer bij films en televisieseries. En jullie doen het echt vooral voor online video's.

Elvera: Ja, klopt inderdaad. Het is eigenlijk al langere tijd, de Earcatch-app is ontwikkeld waarbij je bij films en televisieprogramma's audiodescriptie krijgt. En wat wij doen is puur en alleen voor online video's. Zodat zowel in de sociale media als op websites, maar ook bijvoorbeeld bij presentaties als mensen video's laten zien dat ze dat ook op een toegankelijke manier kunnen doen. En we doen dat op een laagdrempelige manier. We maken geen gebruik van stemacteurs of mensen die de audiodescriptie helemaal in moeten spreken. Maar we maken juist gebruik van de synthetische stem zodat het heel erg makkelijk is om het toe te voegen aan je video en ook aanpassingen te doen als je besluit dat het op een andere manier zou moeten.

Marrit: Dus je kunt gewoon als je denkt van: oh wacht, dit moet aangepast worden, weer even herschrijven?

Elvera: Ja, klopt. Het is eigenlijk sowieso altijd puzzelen als je audiodescriptie maakt bij een online video. Je bent natuurlijk afhankelijk van hetgeen aangeleverd is. De video is vaak al klaar. Er is van tevoren niet over nagedacht dat er nog audiodescriptie bij zou moeten komen. Dus je hebt soms maar heel erg beperkte ruimte om audiodescriptie toe te voegen. Dan moet je keuzes maken in wat je dan wel of niet gaat vermelden. En dan kan het best zijn dat als wij bijvoorbeeld een video voor een klant toegankelijk hebben gemaakt, dat die dan zegt van: Oh, ik zou het toch graag willen dat het op een net iets andere manier is. En dan kan je dus heel eenvoudig de blokjes waarin de audiodescriptie geschreven staat aanpassen en heb je binnen no-time weer een nieuw bestandje.

Marrit: Dus jullie maken nu vooral die audiodescriptie voor de klanten. Maar volgens mij geven jullie ook workshops en trainingen zodat ze het zelf kunnen doen?

Elvera: Ja, het idee toen we met de software aan de slag gingen was dat mensen het op een laagdrempelige manier zelf konden doen. Er zijn ook al klanten die dat doen. We hebben een aantal klanten die zelf de audiodescriptie en de ondertiteling maken en het tekstalternatief. Maar het overgrote deel van de klanten zijn nu inderdaad mensen die zeggen, van bedrijven en organisaties: we hebben video's, we hebben eigenlijk de mensen er niet voor, dus willen jullie het komen doen? Maar soms

zijn er ook afdelingen die zeggen van: ja, we willen het eigenlijk toch wel graag zelf kunnen. En dan geven we inderdaad trainingen en dat kan in huis zijn op een bedrijf of we bieden ze gewoon een paar keer per jaar aan zodat mensen individueel zich in kunnen schrijven om het te leren.

Marrit: Hoe ben jij voor het eerst in aanraking gekomen met audiodescriptie?

Elvera: Nou, dat gaat al best wel weer een tijdje terug eigenlijk. Ik denk dat het een jaar of 2017 was of zo. Toen werd er bij Bartiméus een workshop gegeven door Suzanne van Nevero over het maken van audiodescriptie bij korte video's. Dat was bij het Bartiméus fonds. Zij hadden Scribit TV toen ontwikkeld waarbij je dan online video's van YouTube toegankelijk kon maken met audiodescriptie. En dat vond ik eigenlijk wel heel erg interessant omdat dat heel erg aansloot bij wat ik deed met het toegankelijk maken van kunst waar je ook beeldbeschrijvingen geeft. En ik heb die tweedaagse training toen gevolgd en ben eigenlijk op die manier ook in het video toegankelijk maken terechtgekomen met Scribit TV. En met plezier eigenlijk altijd gedaan. En toen uiteindelijk in 2019 werd ik benaderd door Eveline van: Joh Elvera, ik ben bezig met Scribit TV, ik wil dat eigenlijk uitbreiden naar dat bedrijven het kunnen gebruiken. Want het was een platform, je kon de video's alleen op een platform bekijken. Maar het zou natuurlijk veel mooier zijn als je dat ook op je website zou kunnen doen. En toen zijn wij samen aan de slag gegaan om te kijken van hoe kunnen we dat dan op een andere manier aanpakken doordat je je video's ook toegankelijk kan maken en ze dan gewoon terug kan plaatsen op je website voor mensen.

Marrit: Ja, en hoe is dat toen verder gegaan?

Elvera: Nou ja, we zijn uiteindelijk, Eveline is druk bezig geweest om financiering rond te krijgen zodat ze het bedrijf kon opzetten. Van Bartiméus heeft ze toen de toestemming gekregen om er ook mee aan de slag te gaan met de software. Want de software moest echt omgebouwd worden. En daar zijn we uiteindelijk aan de slag gegaan om de software te ontwikkelen. We hebben Scribit Pro ontwikkeld, een softwarepakket dat je gewoon online in de cloud kunt gebruiken waarbij je video's kunt voorzien van audiodescriptie, maar ook van ondertiteling en een tekstalternatief zodat je eigenlijk in één shop alles toegankelijk kunt maken in één keer.

Marrit: Wat heb je verder nog aan toegankelijkheid wat jij doet?

Elvera: Nou ja, op het moment dat ik in gesprek ben met culturele organisaties over hoe zij toegankelijker kunnen zijn dan is digitale toegankelijkheid daar altijd een onderwerp. Omdat, zeker kijk bijvoorbeeld naar een museumbezoek, op het moment dat mensen naar een museum gaan en ze willen daarvan kunnen genieten dan ga je toch eerst op de website kijken. Zeker mensen met een beperking willen graag weten: kan ik goed terecht in dit museum? Mensen die in een rolstoel zitten zullen willen weten of ze naar binnen kunnen.

Mensen die doof zijn willen misschien weten of er iets in gebaren aangeboden wordt. Mensen die blind zijn willen misschien weten of er dingen aangeraakt kunnen worden. Het is heel belangrijk dat dat op je website dan ook duidelijk inzichtelijk is. En dat mensen die informatie op een goede manier kunnen vinden.

Ik raad dan bijvoorbeeld altijd aan om een pagina toegankelijkheid te maken. Eentje die makkelijk te vinden is, het liefst gewoon hup, gelijk in het hoofdmenu, waarin je al die informatie voor elke beperking, voor elke aanpassing, voor alle extra's die je doet, eigenlijk op één pagina plaatst. Als mensen op zoek gaan naar die informatie, dat ze hem in één keer makkelijk kunnen terugvinden. Het is natuurlijk belangrijk om een goede koppenstructuur te gebruiken die je ook als koppen hebt benoemd in de backend. Dat er goede hyperlinks in zitten die leesbaar zijn op het moment dat je ergens naar door moet klikken. Dat de afbeeldingen voorzien zijn van alt-teksten. Maar dat de informatie dus gewoon voor iedereen toegankelijk is. En daar dus ook, als je er een video op zet, dat die toegankelijk gemaakt is met die audiodescriptie, met die ondertiteling en dat tekstalternatief. Zodat iedereen hem op zijn eigen manier tot zich kan nemen.

Marrit: Ja, en gaat het bij musea en kunst en cultuur dan ook vooral over echt op de doelgroep gericht, zeg maar? Dus dat je van die rondleidingen hebt voor alleen blinden en slechtzienden of voor doven of probeer je ook het inclusievere stukje mee te pakken?

Elvera: Nou, we gaan eigenlijk altijd voor het inclusievere stukje. Maar ervaring leert dat het goed is om altijd eerst te exclusiveren. Zodat je de mensen goed kunt leren kennen. Dat je goed weet wat hun behoeftes zijn. Dat je dingen uit kunt proberen met elkaar. En dan op die manier door te gaan werken naar bijvoorbeeld tentoonstellingen waar het wel inclusiever is. Je ziet dat gelukkig ook steeds meer gebeuren dat als de tentoonstellingsmakers aan de slag gaan met een nieuwe expositie dat ze dan na gaan denken over hoe kan ik die multizintuiglijke beleving daaraan toevoegen zodat het eigenlijk voor iedereen interessant wordt.

En hoe kan ik met het maken van de zaalteksten bijvoorbeeld zorgen dat het voor iedereen goed leesbaar is. Met goed contrast, grotere lettertypes. Dat is wel hetgeen wat we veel aan ze proberen aan te geven. Dat alle aanpassingen die je doet dat je die niet alleen maar voor een bepaalde groep met mensen doet. Maar dat er eigenlijk altijd veel meer mensen baat bij hebben.

Marrit: En dan kom je dus wel weer op het inclusieve stukje dat iedereen inderdaad gewoon naar zo'n tentoonstelling of expositie kan gaan.

Elvera: Ja, klopt inderdaad. Je wil uiteindelijk ernaartoe dat je niet per se een aparte rondleiding hoeft te boeken of op een bepaald gezet moment moet komen omdat er dan toevallig een rondleiding voor je is. Je wil juist proberen zoveel mogelijk naar het gezellig bezoeken met vrienden en familie op het moment dat jij dat wil, op de dag dat jij dat wil. Maar dat is heel erg lastig hoor. Je merkt heel erg dat het zoeken is naar de mogelijkheden. En dat het voor musea een onbekend terrein is en ze het lastig vinden om dan de beslissing te nemen van: hé, ik ga het gewoon doen. Het kost me geld. Maar ik ga er energie in steken om het voor elkaar te krijgen.

Marrit: En wat denk jij dat mensen, ondernemers, communicatiemedewerkers, maar ook mensen in de kunst en cultuur bijvoorbeeld nu al kunnen doen als ze nog niet met jou hebben gewerkt of nog niet van audio-descriptie hebben gehoord? Wat kunnen ze nu al doen om een klein stapje toegankelijker bezig te zijn?

Elvera: Zorgen dat de mensen gezien worden als ze binnenkomen. Zorg dat de mensen een warm welkom krijgen. Als je iemand met een rolstoel aan ziet komen loop alvast naar de deur, hou de deur voor ze open. En vraag of je ze misschien ergens mee kan helpen. Bied je hulp aan mensen aan op het moment dat je ziet dat ze die wellicht nodig hebben. En vraag gewoon waar ze behoefte aan hebben.

Marrit: En dat is vaak ook het stukje gewoon even met elkaar in gesprek gaan en vragen waarmee je kunt helpen inderdaad.

Elvera: Ja inderdaad, en neem vooral niet de beslissing voor een ander. Dat als je iemand met een stok ziet aankomen dat je er maar vanuit gaat dat die helemaal niks meer kan zien. En dat je ze dan gaat helpen terwijl ze die hulp misschien helemaal niet nodig hebben. Communiceer met de mensen wat zij nodig hebben en waar je ze eventueel bij zou kunnen helpen. En als ze het niet nodig hebben, respecteer dat dan ook. Wat ik eigenlijk altijd zeg is wat voor organisatie je ook bent, waar je ook mee

bezig bent, op het moment dat je iets maakt, al is het bijvoorbeeld een toegankelijke video, als je video klaar is, bekijk hem eens met je ogen dicht. Krijg je alle informatie die je erin gestopt hebt krijg je die ook mee? Bekijk hem eens met je oren dicht of met het geluid uit om te horen of je inderdaad als je alleen maar kunt kijken alle informatie krijgt. En dat is hetzelfde als je een gebouw binnenstapt. Doe het eens in een rolstoel en ga zelf eens door je eigen pand heen. Ervaar eens wat je meekrijgt als je in je rolstoel zit. Waar kun je wel bij en waar kun je niet bij? Doe het eens met een blinddoek op samen met een collega en ervaar eens wat er dan op je afkomt. Eigenlijk gewoon door het zelf te ervaren ga je pas zien wat er aan mist of wat er verkeerd is en waar je verbeteringen zou moeten doen.

Marrit: Ja, ik heb zelf ook wel eens gereageerd op connecties van mij met: Heb je deze video al gekeken met je ogen dicht? Want ik zie niet wat er voor tekst in beeld voorbij komt bijvoorbeeld en ik hoor alleen maar een leuk muzikje en dan denk ik ook van: leuk voor mij zo'n video, maar ik heb niks meegekregen.

Elvera: Nee en dat hoor je zo vaak. Je mist gewoon heel veel informatie. Er worden bijvoorbeeld ook heel veel video's gemaakt waarbij de tekst in beeld komt te staan en dan voor de rest alleen een achtergrondgeluidje. Je hebt geen idee waar het over gaat.

Marrit: Dankjewel voor het leuke gesprek en dat je te gast wilde zijn.

Elvera: Ja, geen probleem. Ik vond het leuk om te doen en vind het altijd leuk om kennis te delen met mensen en om ze op weg te helpen. Ik vind het belangrijk dat er wat gebeurt. Want hoe meer we met z'n allen doen, hoe welkomer iedereen zich kan voelen zeg maar.

Muziekje start

Marrit: En dan nu naar de taaltip. Want wat is nou het voltooid deelwoord van stofzuigen? Is het stofgezogen of gestofzuigd?

Je hebt het vast wel eens dat je in gesprek bent en je zegt: Ik heb gisteren nog... stofgezogen. Of was het nou gestofzuigd? Of je gaat in discussie over dit werkwoord met iemand.

De juiste vorm is gestofzuigd.

Stofzuigen is een zogeheten onscheidbaar samengesteld werkwoord. Lekker ingewikkeld. Maar dat betekent dat je stof en zuigen niet uit elkaar mag halen. Dus je zegt ook ik stofzuigde, jij stofzuigde. Want het is

ook nog eens een werkwoord dat je niet sterk vervoegt, waar zuigen zelf wel sterk vervoegd wordt. Dan krijg je ik zoog, wij zogen. En dan heb je dus ook: de baby zoog de fles leeg. Terwijl je hier dus zuigen houdt.

Vergelijkbare werkwoorden zijn zweefvliegen, ik heb gezweefvliegd. Of beeldhouwen, ik heb gebeeldhouwd. En glimlachen, ik heb geglimlacht.

Dus al dit soort onscheidbare samengestelde werkwoorden hou je gewoon alle woorden die erin zitten bij elkaar.

Dus het is gestofzuigd.

Marrit (*op outromuziek*): Bedankt voor het luisteren naar Contentprikkelers. Wil je meer weten over aansprekende teksten, digitale toegankelijkheid en taaltips kijk dan op woordprikkelers.nl en schrijf je in voor de tekst- en taaltips.